

Hybu Cig Cymru
Meat Promotion Wales

Llyfr Bach o Ffeithiau am Gig

Casgliad o Ystadegau'r Diwydiant
Cig Coch a Da Byw yng Nghymru 2020

hybucig.cymru

Ni chaniateir atgynhyrchu unrhyw ran o'r cyhoeddiad hwn na'i drosglwyddo mewn unrhyw ddull heb ganiatâd ysgrifenedig ymlaen llaw gan HCC. Er y cymerwyd pob gofal rhesymol wrth ei baratoi, ni roddir sicrwydd ynghylch ei gywirdeb, ac i'r graddau uchaf a ganiateir yn ôl y gyfraith ni dderbynnir cyfrifoldeb dros unrhyw golled neu ddifrod a achosir trwy ddibynnu ar unrhyw ddatganiad neu anwaith yn y cyhoeddiad hwn.

Hybu Cig Cymru (HCC) yw'r sefydliad statudol dan arweiniad y diwydiant sy'n gyfrifol am ddatblygu, hyrwyddo a marchnata cig coch o Gymru.

Datblygu'r Diwydiant

Mae HCC yn anelu at wella ansawdd, cynyddu cost-effeithiolrwydd ac ychwanegu at werth cynhyrchion cig coch ar draws yr holl gadwyn gyflenwi yng Nghymru. Gwneir hyn trwy ddarparu gwybodaeth yn ogystal â chynyddu, hyrwyddo ac ymgynefino â'r defnydd o dechnoleg oddi mewn i'r diwydiant.

Datblygu'r Farchnad

Mae HCC yn gweithredu mewn llawer o farchnadoedd pwysig ledled y byd, gan ddatblygu a chryfhau cyfleoedd busnes i allforwyr cig coch o Gymru.

Gartref, mae HCC yn gweithio gyda manwerthwyr, gwerthwyr annibynnol a gweithredwyr gwasanaethau bwyd, gan gynnal rhaglenni hyrwyddo rheolaidd ar gyfer Cig Oen Cymru a Chig Eidion Cymru, a phorc o Gymru.

Cyfathrebu

Rhan bwysig o waith HCC yw gwneud yn siŵr fod rhanddeiliaid a defnyddwyr yn cael gwybod am ddatblygiadau sy'n ymwneud â chig coch Cymru.

I gael rhagor o wybodaeth am unrhyw rai o'r pynciau uchod, byddwch cystal ag ymweld â'r wefan yn **hybucig.cymru** neu cysylltwch â HCC ar **01970 625050** neu e-bostiwch **info@hybucig.cymru**.

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

Ffigur 1.1	Y mathau mwyaf cyffredin o ffermydd yng Nghymru yn ôl rhanbarth, Mehefin 2019.....	7
Tabl 1.1	Nifer y bobl ac arwynebedd y tir yn ôl rhanbarth yng Nghymru ac yn ôl gwlad ym Mhrydain, 2019.....	8
Tabl 1.2	Daliadau amaethyddol yn ôl maint (hectarau) yn ôl gwlad yn y DU, 2019.....	8
Tabl 1.3	Daliadau Cymru yn ôl math o fferm, Mehefin 2019.....	9
Ffigur 1.2	Dosbarthiad ffermydd, gwartheg a defaid yn ôl math fferm 2019.....	9
Tabl 1.4	Gwerth cynnyrch amaethyddol Cymru, 2018.....	10
Tabl 1.5	Cyfraniad amaethyddiaeth i economïau rhanbarthol y DU, 2019.....	11
Tabl 1.6	Incwm busnes ffermydd yn ôl gwlad a math o fferm.....	11
Tabl 1.7	Taliadau uniongyrchol i ffermwyr yn y DU.....	12
Tabl 1.8	Prif grantiau a chymorthdaliadau yng Nghymru.....	12
Tabl 1.9	Nifer a thrwybynnau holl ladd-dai Cymru.....	13
Ffigur 1.3	Newidiadau yn nifer y lladd-dai yng Nghymru.....	13
Ffigur 1.4	Trwybynnau misol marchnadoedd da byw, gwartheg, Lloegr a Chymru, 2019.....	14
Ffigur 1.5	Trwybynnau misol marchnadoedd da byw, defaid, Lloegr a Chymru, 2019.....	14
Tabl 1.10	Marchnadoedd da byw yn ôl maint yng Nghymru, 2019.....	15
Tabl 1.11	Trwybynnau marchnadoedd da byw o anifeiliaid wedi pesgi yn ôl gwlad yn y DU, 2019.....	15
Tabl 1.12	Lladd-dai yng Nghymru yn lladd gwartheg, defaid a moch, Mawrth 2020.....	16
Ffigur 1.6	Newidiadau i gyfanswm y cig a ddefnyddir yn y DU.....	17
Ffigur 1.7	Newidiadau i bryniant cig coch yn ôl cynnyrch ym Mhrydain 2018/2019.....	18
Ffigur 1.8	Cymhariaeth o siâr y farchnad fanwerth yn ôl y math o gig coch ym Mhrydain.....	18
Ffigur 1.9	Cyfran cyfaint y manwerthwr o'r fasnach gig coch ym Mhrydain, 2019.....	19

Adran 2 – Gwartheg

Ffigur 2.1	Dwysedd gwartheg eidion yng Nghymru, Mehefin 2018.....	20
Ffigur 2.2	Dwysedd gwartheg godro yng Nghymru, Mehefin 2018	21
Tabl 2.1	Nifer y gwartheg yng Nghymru yn ôl categori	22
Tabl 2.2	Newidiadau yn nifer y daliadau yng Nghymru â buchod cig eidion a godro.....	22
Ffigur 2.3	Newidiadau yn nifer y gwartheg yng Nghymru.....	23
Ffigur 2.4	Cofrestrïadau lloi ar ddaliadau Cymru 2019.....	23
Tabl 2.3	Costau cynhyrchu lloi sugno yng Nghymru, 2018/19	24
Tabl 2.4	Trwybwn gwartheg a lloi yn lladd-dai Cymru	25
Tabl 2.5	Yr holl wartheg a laddwyd yn ôl gwledydd yn y DU, 2019.....	25
Tabl 2.6	Dosbarthiad canrannol carcasau gwartheg dethol ym Mhrydain yn ôl cydffurfiad a dosbarth braster, 2019	26
Tabl 2.7	Nifer a thrwybynnau'r lladd-dai yng Nghymru sy'n lladd gwartheg.....	26
Ffigur 2.5	Cyfran fanwerth gwerthiannau cig eidion ym Mhrydain 2017-2019.....	27
Tabl 2.8	Newidiadau i bryniadau, gwariant a phris cyfartalog cig eidion yng Nghymru a Phrydain, 2018/19.....	27
Tabl 2.9	Cyfaint a gwerth mewnfôrion cig eidion i'r DU.....	28
Tabl 2.10	Cyfaint a gwerth allfôrion cig eidion o'r DU	28
Tabl 2.11	Mewnfôrion cig eidion i'r DU.....	29
Tabl 2.12	Allfôrion cig eidion o'r DU.....	30
Tabl 2.13	Masnach fisol cig eidion y DU, 2019	30
Tabl 2.14	Prisiau carcas gwartheg, Cymru a Lloegr.....	31
Tabl 2.15	Prisiau pwysau byw gwartheg yng Nghymru a Lloegr.....	32
Tabl 2.16	Prisiau lloi magu yng Nghymru a Lloegr.....	32
Ffigur 2.6	Natur dymhorol prisiau pwysau byw gwartheg dethol, Cymru a Lloegr, 2016-2019	33
Tabl 2.17	Prisiau gwartheg stôr yng Nghymru a Lloegr.....	33
Ffigur 2.7	Gwerthiant tymhorol manwerth cig eidion ym Mhrydain yn ôl toriad.....	34
Ffigur 2.8	Proffil oedran gwartheg dethol gwryw a benyw yn lladd-dai Prydain, 2019.....	35
Ffigur 2.9	Toriadau cig eidion a werthwyd ym Mhrydain yn ôl cyfaint, 2019.....	35
Tabl 2.18	Mantolen cig eidion a llo y DU	36

Adran 3 – Defaid

Ffigur 3.1	Dwysedd defaid ac ŵyn yng Nghymru, Mehefin 2018.....	37
Tabl 3.1	Nifer y defaid yng Nghymru yn ôl categori.....	38
Tabl 3.2	Newidiadau yn nifer y daliadau yng Nghymru â defaid.....	38
Ffigur 3.2	Newidiadau yn nifer y mamogiaid magu yng Nghymru.....	38
Tabl 3.3	Costau cynhyrchu cig oen yng Nghymru, 2018/19.....	39
Tabl 3.4	Trwybwn defaid yn lladd-dai Cymru.....	40
Tabl 3.5	Yr holl ddefaid a laddwyd yn ôl gwledydd y DU, 2019.....	40
Tabl 3.6	Dosbarthiad canrannol carcasau ŵyn yng Nghymru yn ôl cydffurfiad a dosbarth braster, 2019.....	41
Tabl 3.7	Nifer a thrwybynnau'r lladd-dai yng Nghymru sy'n lladd defaid.....	41
Ffigur 3.3	Cyfran fanwerth gwerthiant cig oen ym Mhrydain, 2017-2019.....	42
Tabl 3.8	Newidiadau i bryniadau, gwariant a phris cyfartalog cig oen yng Nghymru a Phrydain, 2018/19.....	42
Tabl 3.9	Cyfaint a gwerth mewnfurion cig defaid i'r DU.....	43
Tabl 3.10	Cyfaint a gwerth allfurion cig defaid o'r DU.....	43
Tabl 3.11	Mewnfurion cig defaid i'r DU.....	44
Tabl 3.12	Allfurion cig defaid o'r DU.....	45
Tabl 3.13	Masnach fisol cig defaid y DU, 2019.....	45
Tabl 3.14	Prisiau pwysau marw defaid ym Mhrydain.....	46
Tabl 3.15	Prisiau pwysau byw defaid yng Nghymru.....	47
Ffigur 3.4	Natur dymhorol prisiau pwysau byw ŵyn, Cymru, 2016-2019... ..	48
Tabl 3.16	Prisiau defaid stôr yng Nghymru a Lloegr.....	48
Ffigur 3.5	Gwerthiant tymhorol manwerth cig oen ym Mhrydain yn ôl toriad, 2019.....	49
Ffigur 3.6	Toriadau cig oen a werthwyd ym Mhrydain yn ôl cyfaint, 2019.....	50
Ffigur 3.7	Canran yr ŵyn yn diwallu rhagofynion targed yn ôl amrediad pwysau yng Nghymru, 2019.....	50
Tabl 3.17	Mantolen cig defaid y DU.....	51

Adran 4 – Moch

Tabl 4.1	Nifer y moch yng Nghymru yn ôl categori	52
Tabl 4.2	Newidiadau yn nifer y daliadau yng Nghymru â moch	52
Ffigur 4.1	Newidiadau yn nifer y moch bridio yng Nghymru.....	52
Tabl 4.3	Trwybwn moch yn lladd-dai Cymru.....	53
Tabl 4.4	Yr holl foch a laddwyd yn ôl gwledydd yn y DU, 2019.....	53
Tabl 4.5	Nifer a thrwybynnau'r lladd-dai yng Nghymru sy'n lladd moch.....	54
Ffigur 4.2	Cyfran fanwerth gwerthiannau porc ym Mhrydain, 2017-19....	54
Tabl 4.6	Newidiadau i bryniadau, gwariant a phris cyfartalog porc yng Nghymru a Phrydain, 2018/19	55
Tabl 4.7	Cyfaint a gwerth mewnforion cig moch i'r DU	55
Tabl 4.8	Cyfaint a gwerth allforion cig moch o'r DU.....	56
Tabl 4.9	Mewnforion cig moch i'r DU	56
Tabl 4.10	Allforion cig moch o'r DU	57
Tabl 4.11	Masnach fisol cig moch y DU, 2019.....	57
Tabl 4.12	Prisiau pwysau marw moch ym Mhrydain.....	58
Ffigur 4.3	Gwerthiant tymhorol manwerth cig mochyn ym Mhrydain yn ôl toriad, 2019.....	59
Tabl 4.13	Mantolen cig moch y DU	60
Ffigur 4.4	Toriadau cig mochyn a werthwyd ym Mhrydain yn ôl cyfaint, 2019.....	60

Nodiadau a byrfoddau

Pan roddir dyddiadau, fel 2019/20, er enghraifft, mae hyn yn awgrymu'r flwyddyn ariannol o Ebrill 2019 i Mawrth 2020. Mae cyfanswm y cig yn cael ei ddangos mewn tunelli, pwysau cyfatebol y carcas oni bai ein bod yn nodi yn wahanol.

Mae data Kantar Worldpanel ar gyfer 2019 yn cyfeirio at y cyfnod 52 wythnos yn dod i ben ar 31 Rhagfyr 2019. Data Kantar Worldpanel a adroddwyd ddiwedd Mai 2020 a gallai newid.

Adroddwyd ar ddata a gafwyd gan Defra (Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig) a Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi (HMRC) ar gyfer 2019 ddiwedd mis Mai 2020 a gall newid.

Gogledd Ddwyrain Cymru: Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Sir Conwy a Wrecsam.

Gogledd Orllewin Cymru: Ynys Môn, Gwynedd.

De Cymru: Abertawe, Castell-nedd Port Talbot, Pen-y-bont ar Ogwr, Bro Morgannwg, Caerdydd, Rhondda Cynon Taf, Merthyr Tudful, Caerffili, Blaenau Gwent, Torfaen, Sir Fynwy, Casnewydd.

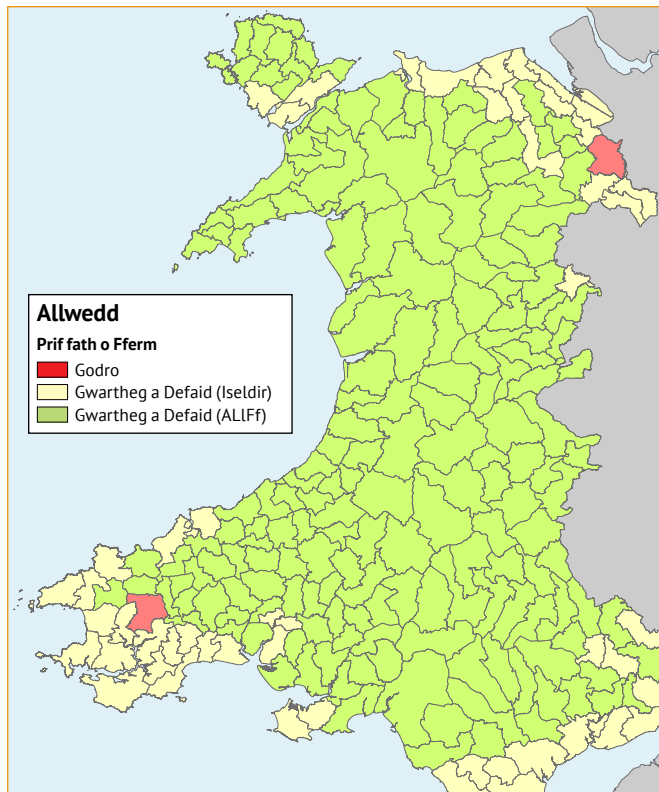
Nid yw'r ffigurau yn y tablau bob amser yn cyfateb gan eu bod wedi eu rowndio i'r rhif agosaf.

AHDB	Bwrdd Datblygu Amaethyddiaeth a Garddwriaeth
APP	Pris yr Holl Foch
ALIFF	Ardal Llai Ffafriol
DAPP	Prisiau Cyfartalog Moch Pwysau Marw
DARDNI	Adran Amaethyddiaeth a Datblygiad Gwledig Gogledd Iwerddon
DU	Y Deyrnas Unedig
EFS	Arolwg Gwariant a Bwyd
FSA	Yr Asiantaeth Safonau Bwyd
GBU	Uned Da Byw Gwledydd Prydain
Ha	Hectar
HCC	Hybu Cig Cymru
IAAS	Sefydliad Arwerthwyr a Gwerthuswyr yr Alban
LAA	Cymdeithas Arwerthwyr Da Byw
LFA	Ardal Llai Ffafriol
RPA	Asiantaeth Taliadau Gwledig
SQQ	Dyfyndbris Ansawdd Safonol
SPP	Pris Moch Safonol
UE	Yr Undeb Ewropeaidd

- = dim un
na= ddim ar gael

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

Ffigur 1.1 Y mathau mwyaf cyffredin o ffermydd yng Nghymru yn ôl rhanbarth, Mehefin 2019

Ffynhonnell: Gwasanaethau Gwybodaeth Ddaearyddol, Aberystwyth, CynCC © Hawlfraint y Goron

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

Tabl 1.1 Nifer y bobl ac arwynebedd y tir yn ôl rhanbarth yng Nghymru ac yn ôl gwlad yn y DU, 2019

	Poblogaeth ddynol (000 pen)	Arwynebedd tir (km sgwâr)
Sir Gaerfyrddin	189	2,372
Ceredigion	73	1,790
Gogledd Ddwyrain Cymru	505	2,910
Gogledd Orllewin Cymru	195	3,262
Sir Benfro	126	1,619
Powys	132	5,196
De Cymru	1,934	3,630
Cymru		
Cymru	3,153	20,780
Lloegr	56,287	130,281
Yr Alban	5,463	77,925
Gogledd Iwerddon	1,894	13,576
Y Deyrnas Unedig	66,797	242,562

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Tabl 1.2 Daliadau amaethyddol yn ôl maint (hectarau) yn ôl gwlad yn y DU, 2019

	Cymru	Lloegr	Yr Alban	Gogledd Iwerddon
Nifer y daliadau (000)	37	106	51	25
Cyfanswm yr arwynebedd (000 ha)	1,764	9,206	5,660	1,023
Arwynebedd cyfartalog (ha)	48	87	113	41
% o'r cyfanswm				
<20 ha	54.1	38.7	62.7	40.0
20-49.9 ha	18.9	19.8	11.8	32.0
50-99.9 ha	13.5	17.0	9.8	16.0
>100 ha	13.5	23.6	17.6	8.0
% yr holl gyfanswm ar ddaliadau â 100 hectar a mwy:				
	59.6	74.9	87.9	35.0

Ffynhonnell: Amaethyddiaeth yn y Deyrnas Unedig 2019, Defra

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

Tabl 1.3 Daliadau Cymru yn ôl math o fferm, Mehefin 2019

	Daliadau (nifer)	Cyfran o'r cyfanswm (%)
Gwartheg a defaid (ALIFf)	6,501	16.3
Gwartheg a defaid (iseldir)	1,176	3.0
Llaeth	1,508	3.8
Cymysg (a)	396	1.0
Grawn	284	0.7
Moch a dofednod	150	0.4
Garddwriaeth	175	0.4
Cnydau cyffredinol	76	0.2
Arall (b)	165	0.4
Bach iawn (c)	14,376	36.1
Daliadau cwsg	14,996	37.7
Cyfanswm y daliadau	39,803	

(a) Cyfuniadau cnydau â mathau amrywiol o dda byw

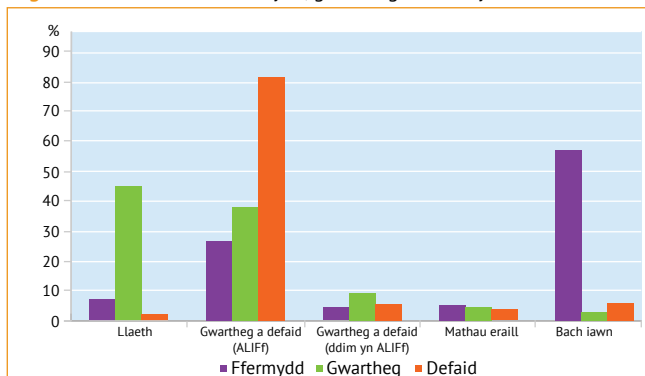
(b) Tir glas a phorthiant neu geffylau arbenigol yn bennaf

(c) Mae daliadau â nifer fechan o weithgareddau amaethyddol wedi'u grwpio gyda'i gilydd waeth beth fo'r math o ddaliadau

Nodyn: Efallai nad yw'r rhifau yn cyfrifo i 100%, oherwydd crynhoi rhifau.

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Ffigur 1.2 Dosbarthiad ffermydd, gwartheg a defaid yn ôl math fferm 2019

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

Tabl 1.4 Gwerth cynnyrch amaethyddol Cymru, 2018 (d)

	Gwerth (£ miliwn)	Cyfran o gyfanswm y gwerth (%)
Llaeth a chynhyrchion llaeth	568	33.7
Defaid ac ŵyn wedi'u pesgi	308	18.3
Gwartheg wedi'u pesgi	252	14.9
Dofednod ac wyau	98	5.8
Gwerthiannau gwartheg a defaid stôr	126	7.5
Moch wedi'u pesgi	5	0.3
Cyfanswm grawn	25	1.5
Garddwriaeth a thatws	72	4.3
Cynhyrchion eraill	25	1.5
Cyfalaf mewn da byw (a)	74	4.4
Gweithgareddau amaethyddol eraill	133	7.9
Cyfanswm Cymru	1,685	
Cyfanswm Lloegr	19,688	
Cyfanswm yr Alban	3,181	
Cyfanswm Gogledd Iwerddon	2,195	
Y Deyrnas Unedig	26,749	

(d) Dros dro

(a) Buddsoddiadau mewn adeiladau a gwaith a wnaed gan y ffermwr ei hun, a gwerth y cynnydd yn y da byw magu.

Nodyn: Efallai nad yw'r rhifau yn cyfrifo i 100%, oherwydd crynhoi rhifau.

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, Amaethyddiaeth yn y Deyrnas Unedig 2019, Defra

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

Tabl 1.5 Cyfraniad amaethyddiaeth i economïau rhanbarthol y DU, 2019 (d)

	Gwerth ychwanegol gros (GYG) amaethyddol yn ôl prisiau sylfaenol (£ miliwn)	Cyfanswm yr Incwm o Ffermio (£ miliwn)	Cyfran amaethyddiaeth o'r gweithlu rhanbarthol (%)
Cymru	469	261	3.5
Lloegr	8,091	3,981	1.1
Yr Alban	1,314	746	2.5
Gogledd Iwerddon	533	290	5.7
Y Deyrnas Unedig	10,408	5,278	1.5

(d) Dros dro

Nodyn: mae data Lloegr yn seiledig ar ddaliadau masnachol yn unig.

Ffynhonnell: Amaethyddiaeth yn y Deyrnas Unedig 2019, Defra

Tabl 1.6 Incwm busnes ffermydd yn ôl gwlad a math o fferm

(Prisiau diweddaraf)	2016/17	2017/18	2018/19
	(£000/fferm)		
Cymru:			
Llaeth	84.5	82.5	46.5
Da byw sy'n pori (ALIFf)	27.0	27.0	19.0
Da byw sy'n pori (iseldir)	24.0	24.0	17.0
Lloegr:			
Llaeth	119.5	118.5	79.5
Da byw sy'n pori (ALIFf)	28.5	27.0	15.5
Da byw sy'n pori (iseldir)	22.0	20.5	12.5
Moch	31.5	30.0	29.5
Yr Alban:			
Llaeth	73.0	76.5	66.0
Da byw sy'n pori (ALIFf)	24.5	24.5	14.5
Gogledd Iwerddon:			
Llaeth	68.0	68.0	58.0
Da byw sy'n pori (ALIFf)	17.5	17.5	14.5

Nodyn: Teipoleg fferm yn seiliedig ar gyfernodau allbwn safonol 2010 ar gyfer 2016/17, ac yna teipoleg yn seiliedig ar gyfernodau allbwn safonol 2013 ar gyfer 2017/18 ymlaen.

Ffynhonnell: Amaethyddiaeth yn y Deyrnas Unedig 2019, Defra

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

Tabl 1.7 Taliadau uniongyrchol i ffermwyr yn y DU

	2017	2018	2019 (d)
	(£ miliwn)		
Cynllun Taliad Sengl/Sylfaenol	2,745	2,743	2,766
Cynlluniau amaeth-amgylchedd	399	441	449
Cynlluniau cymorth ALIFF	83	72	52
Iawndal clefydau anifeiliaid	24	25	24
Eraill (a)	4	-	4

(a) Yn cynnwys taliadau un tro

(d) Dros dro

Ffynhonnell: Amaethyddiaeth yn y Deyrnas Unedig 2019, Defra

Tabl 1.8 Prif grantiau a chymorthdaliadau yng Nghymru

	2017	2018	2019
	(£ miliwn)		
Cynllun y Taliad Sylfaenol	235.3	235.6	233.4
Glastir Uwch	11.7	14.2	15.1
Glastir Sylfaenol	20.1	17.5	15.7
Glastir Tir Comin	5.3	5.2	5.3
Coetir Glastir	3.5	4.4	2.6
Glastir Organig	4.1	4.0	3.7
Grantiau Bach Glastir	1.1	2.1	2.2

Nodyn: Mae taliadau'n cael eu gwneud ar sail barhaus ac fel y cyfryw bob amser yn amodol ar adolygiad.

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

Tabl 1.9 Nifer a thrwybynnau holl ladd-dai Cymru

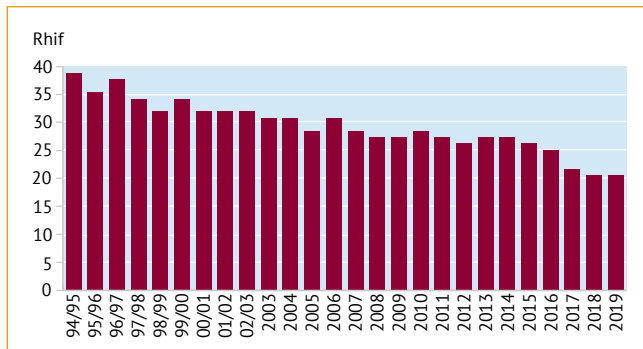
Unedau Da Byw Gwledydd Prydain*	Lladd-dai (nifer)		Trwybynnau (%)	
	2018	2019	2018	2019
0-1,000	4	3	0.2	0.1
1,001-10,000	10	10	6.0	5.7
10,001-30,000	1	1	1.6	2.1
30,001-100,000	1	1	10.3	10.8
100,001 a throsodd	3	3	81.8	81.3
Cyfanswm	19	18		

* Uned Da Byw Gwledydd Prydain = 1 fuwch = 5 dafad = 2 fochyn

Nodyn: Efallai nad yw'r rhifau yn cyfrifo i 100%, oherwydd crynhoi rhifau.

Ffynhonnell: HCC

Ffigur 1.3 Newidiadau yn nifer y lladd-dai yng Nghymru*

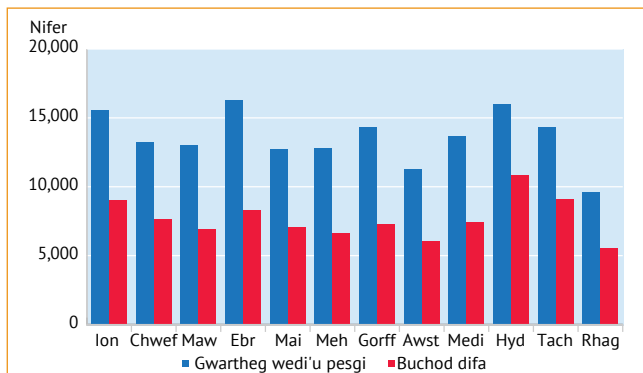

* Mae ffigurau 2004-2018 ar gyfer blynnyddoedd calendr; mae ffigurau blaenorol yn berthynol i'r flwyddyn yn diweddau mis Mawrth.

Ffynhonnell: HCC

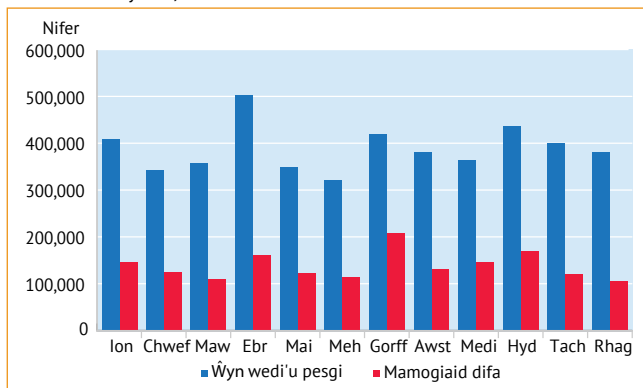
Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

Ffigur 1.4 Trwybynnau misol marchnadoedd da byw, gwartheg, Lloegr a Chymru, 2019

Ffynhonnell: AHDB, LAA

Ffigur 1.5 Trwybynnau misol marchnadoedd da byw, defaid, Lloegr a Chymru, 2019

Ffynhonnell: AHDB, LAA

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

Tabl 1.10 Marchnadoedd da byw yn ôl maint yng Nghymru, 2019

Unedau Da Byw Gwledydd Prydain*	Nifer y marchnadoedd	Cyfanswm y marchnata (GBU)	Trwybwn cyfartalog (GBU)	Cyfran o'r trwybwn (%)
1-5,000	10	28,104	2,810	9.2
5,001-10,000	8	65,734	8,217	21.5
10,001-20,000	2	25,636	12,818	8.4
20,001-30,000	1	15,470	15,470	5.1
30,001 a throsodd	4	170,201	42,550	55.8
Cyfanswm	25	305,145	12,206	100.0

* Uned Da Byw Gwledydd Prydain = 1 fuwch = 5 dafad = 2 fochyn
Ffynhonnell: AHDB, LAA

Tabl 1.11 Trwybynnau marchnadoedd da byw o anifeiliaid wedi pesgi yn ôl gwlad ym Mhrydain, 2019

(000 pen)	Cymru	Lloegr	Yr Alban	Prydain
Cyfanswm gwartheg dethol	7	156	16	179
Buchod difa	9	83	28	119
Cyfanswm defaid dethol	1,069	3,595	876	5,540
Mamogiaid difa	375	1,284	320	1,979
Moch heb fagu	-	37	-	37
Hychod difa	-	9	-	9

Ffynhonnell: AHDB, LAA, IAAS

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

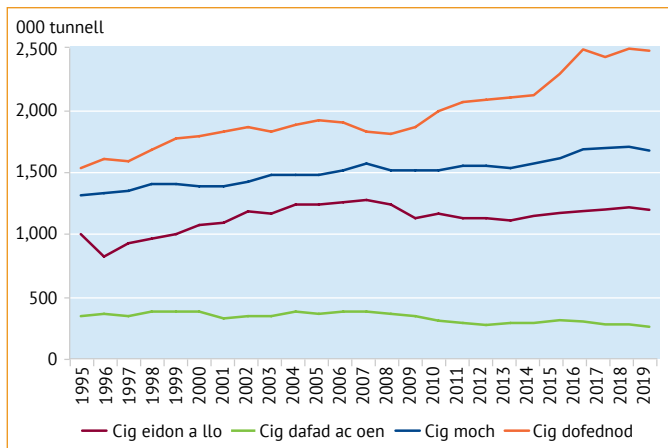
Tabl 1.12 Lladd-dai yng Nghymru yn lladd gwartheg, defaid a moch, Mawrth 2020

Enw Masnachu	Lleoliad	Rhywogaethau a gaiff eu lladd		
		Gwartheg	Defaid	Moch
Cig Calon Cymru 2010 Cyf	Cross Hands	Gwartheg		
Cig Eryri - Snowdonia Meats	Blaenau Ffestiniog	Gwartheg	Defaid	
Cig Oen Caron	Tregaron	Gwartheg	Defaid	Moch
CJ & AJ Butler Ltd T/AS Hugh Phillips Gower Butcher	Abertawe	Gwartheg	Defaid	Moch
Conwy Valley Meats Ltd	Llanrwst	Gwartheg	Defaid	
D & J Thomas	Wrecsam	Gwartheg	Defaid	Moch
D T Havard, Caerphilly abattoir	Caerffili	Gwartheg	Defaid	Moch
Dunbia (Wales)	Llanybydder		Defaid	
E T Jones & Sons & Daughter	Caerdybi	Gwartheg	Defaid	Moch
Euro Farm Wales	Hwlfordd	Gwartheg		
Farmers Fresh (Wales) Ltd	Wrecsam		Defaid	
G R Evans & Co	Corwen	Gwartheg	Defaid	Moch
Jones Bros	Wrecsam	Gwartheg	Defaid	Moch
M K (Wales) Ltd	Maesteg	Gwartheg	Defaid	Moch
N S James	Rhaglan		Defaid	Moch
Randall Parker Foods Ltd	Llanidloes		Defaid	
St Merryn Meats (Kepak Group)	Merthyr Tydfil	Gwartheg	Defaid	
W J George (Butchers) Ltd	Aberhonddu	Gwartheg	Defaid	Moch
William Lloyd Williams and Son	Machynlleth	Gwartheg	Defaid	Moch

Ffynhonnell: HCC

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

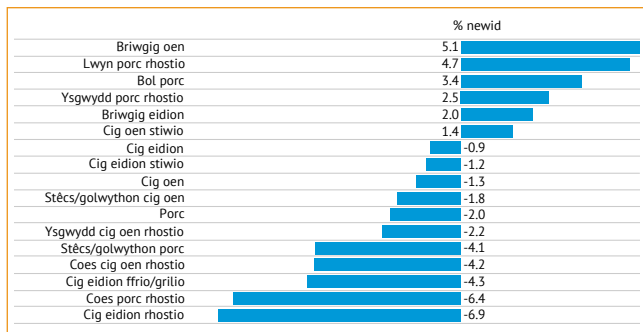
Ffigur 1.6 Newidiadau i gyfanswm y cig a ddefnyddir yn y DU

Ffynhonnell: Defra, IHS Maritime & Trade – Global Trade Atlas®/HMRC, AHDB

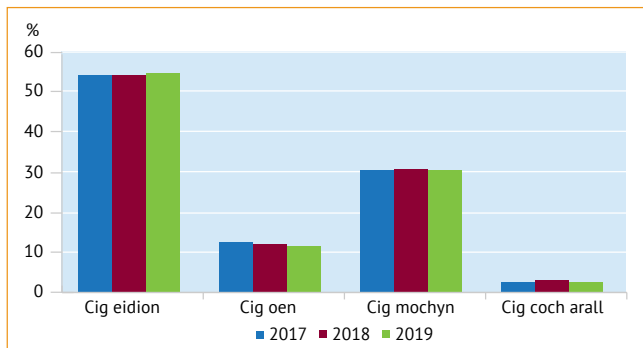
Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

Ffigur 1.7 Newidiadau i bryniant cig coch yn ôl cynnyrch ym Mhrydain 2018/2019

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

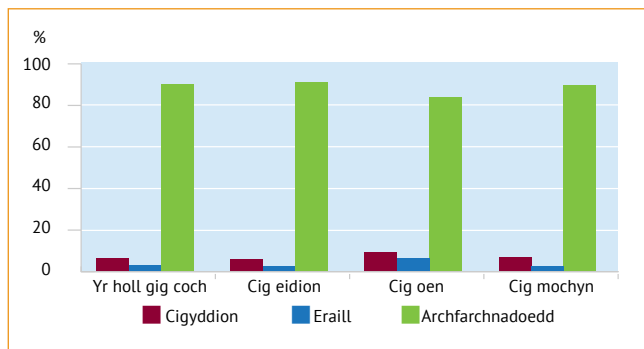
Ffigur 1.8 Cymhariaeth o siâr y farchnad fanwerth yn ôl y math o gig coch ym Mhrydain

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Adran 1 – Gwybodaeth Gyffredinol

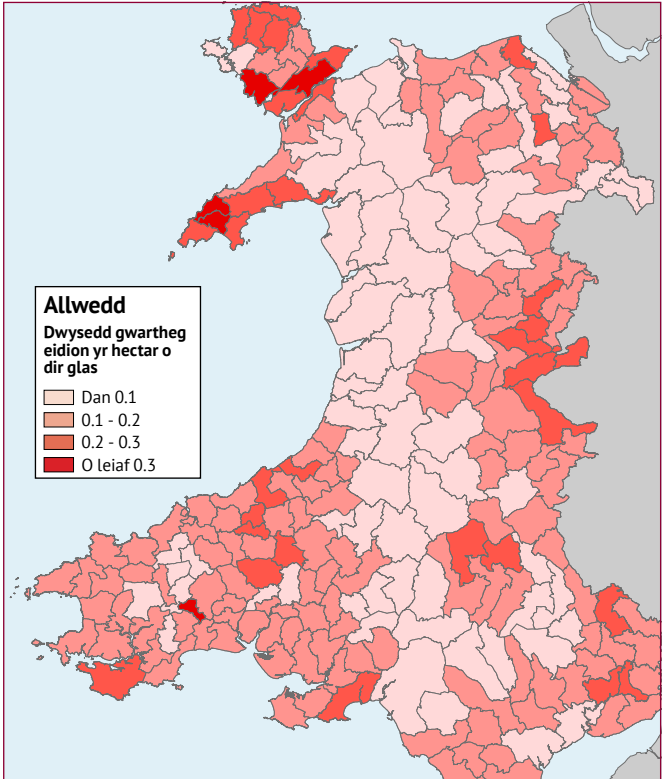
Ffigur 1.9 Cyfran cyfaint y manwerthwr o'r fasnach gig coch ym Mhrydain, 2019

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Adran 2 – Gwartheg

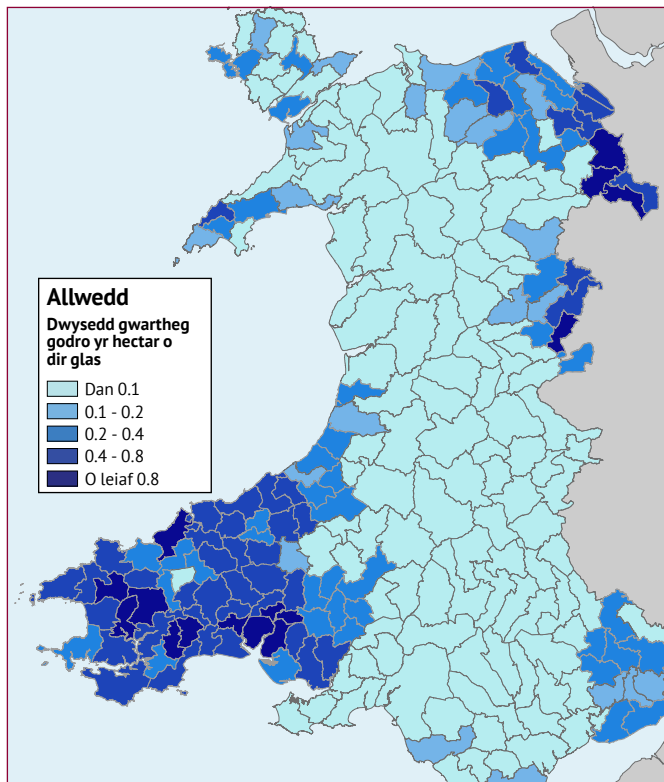
Ffigur 2.1 Dwysedd gwartheg eidion yng Nghymru, Mehefin 2018

Ffynhonnell: Gwasanaethau Gwybodaeth Ddaearyddol, Aberystwyth, CynCC © Hawlfraint y Goron

Adran 2 – Gwartheg

Ffigur 2.2 Dwysedd gwartheg godro yng Nghymru, Mehefin 2018

Ffynhonnell: Gwasanaethau Gwybodaeth Ddaeryddol, Aberystwyth, CynCC © Hawlfraint y Goron

Adran 2 – Gwartheg

Tabl 2.1 Nifer y gwartheg yng Nghymru yn ôl categori

(000 pen)	Mehefin 2017	Mehefin 2018	Mehefin 2019
Gwartheg 2 flwydd neu drosodd	551	553	541
– Benyw mewn bridiau llaeth	301	304	297
– Benyw – nid mewn bridiau llaeth	210	210	207
– Gwryw	39	39	37
Gwartheg 1-2 flwydd oed	265	259	258
– Benyw mewn bridiau llaeth	76	71	73
– Benyw – nid mewn bridiau llaeth	90	91	90
– Gwryw	100	96	95
Lloi o dan flwydd oed	322	323	321
– Benyw mewn bridiau llaeth	73	75	73
– Benyw – nid mewn bridiau llaeth	113	112	114
– Gwryw	136	136	134
Cyfanswm gwartheg a lloi	1,137	1,134	1,120

Ffynhonnell: System Olrhain Gwartheg

Tabl 2.2 Newidiadau yn nifer y daliadau yng Nghymru â buchod cig eidion a godro

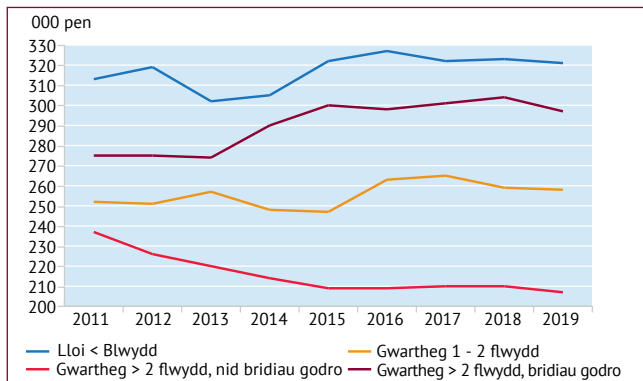
	Mehefin 2009	Mehefin 2019
Buchod godro (a)	221,440	251,592
Nifer y daliadau buchod godro	3,442	2,584
Cyfartaledd maint y fuches odro (y pen)	64	97
Buchod cig eidion (a)	182,564	163,817
Nifer y daliadau buchod cig eidion	8,710	7,128
Cyfartaledd maint y fuches gig eidion (y pen)	21	23
Nifer yr holl ddaliadau gwartheg a lloi	12,153	10,237

(a) Gwartheg benyw, 2 flwydd ac hŷn sydd wedi eu lloia

Ffynhonnell: System Olrhain Gwartheg

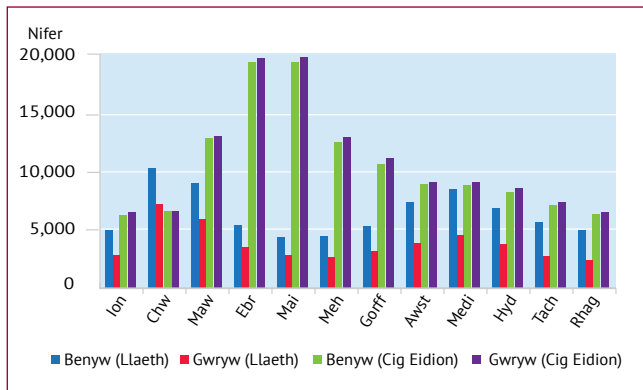
Adran 2 – Gwartheg

Ffigur 2.3 Newidiadau yn nifer y gwartheg yng Nghymru

Ffynhonnell: System Orlhain Gwartheg

Ffigur 2.4 cofrestrïadau lloi ar ddaliadau Cymru, 2019

Ffynhonnell: System Orlhain Gwartheg

Adran 2 – Gwartheg

Tabl 2.3 Costau cynhyrchu lloi sugno yng Nghymru, 2018/19

	Pob fferm (cyfartaledd)	Traean isaf (costau uchel)	Traean uchaf (costau isel)
	(ceiniog y kg pwysau byw)		
Bwyd a phorthiant	62	75	43
Milfeddygol a meddyginiaethau	12	12	11
Arall	18	21	18
Cyfanswm costau amrywiol	93	107	72
Adnewyddu'r fuches	16	20	17
Llafur	10	16	1
Ynni a pheiriannau	74	93	51
Cyllid a chostau fferm cyffredinol	64	74	52
Rhent	8	9	5
Cyfanswm costau sefydlog	156	193	110
Cyfanswm costau	265	320	199

* Data yn cyfeirio at y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben Mawrth 2019. Ar sail 39 o fuchesi magu. Pennir y traean uchaf ac isaf gan y gorswm net. Mae cyfanswm y costau'n cynnwys costau amrywiol, sefydlog ac anifeiliaid cyfnewid i'r fuches.

Ffynhonnell: FBS Cymru

Adran 2 – Gwartheg

Tabl 2.4 Trwybwn gwartheg a lloi yn lladd-dai Cymru

	Lladd blynyddol (000 pen)	Cynnyrch (000 tonnell)
2017	133.8	39.1
2018	139.4	40.0
2019	147.6	42.9
2019 yn ôl y mis:		
Ionawr	13.5	3.9
Chwefror	13.2	3.9
Mawrth	12.5	3.6
Ebrill	12.4	3.6
Mai	13.0	3.8
Mehefin	11.2	3.2
Gorffennaf	11.0	3.2
Awst	11.9	3.3
Medi	13.3	3.8
Hydref	12.7	3.4
Tachwedd	12.6	3.9
Rhagfyr	10.3	3.3

Ffynhonnell: Defra

Tabl 2.5 Yr holl wartheg a laddwyd yn ôl gwledydd yn y DU, 2019

Cymru	Lloegr	Yr Alban	Prydain	Gogledd Iwerddon
(000 pen)				
148	1,774	449	2,371	455

Ffynhonnell: Defra

Adran 2 – Gwartheg

Tabl 2.6 Dosbarthiad canrannol carcasau gwartheg dethol ym Mhrydain yn ôl cydffurfiad a dosbarth braster, 2019

Dosbarth braster
Cynnydd mewn braster

Dosbarth cydffurfiad Gweliant mewn cydffurfiad	→							
	1	2	3	4L	4H	5L	5H	Cyfanswm
E	0.1	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5
U+	0.1	1.0	1.9	0.7	0.1	0.0	0.0	3.8
-U	0.1	1.7	6.2	5.7	1.1	0.0	0.0	15.0
R	0.2	3.3	16.8	18.8	5.8	0.4	0.0	45.2
O+	0.1	1.6	8.6	10.2	3.4	0.3	0.0	24.2
-O	0.1	1.3	4.8	2.9	0.5	0.0	0.0	9.6
P+	0.2	0.5	0.6	0.2	0.0	0.0	0.0	1.4
-P	0.2	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3
Cyfanswm	1.1	9.7	39.1	38.3	10.9	0.7	0.1	

Ffynhonnell: AHDB

Tabl 2.7 Nifer a thrwybynnau'r lladd-dai yng Nghymru sy'n lladd gwartheg*

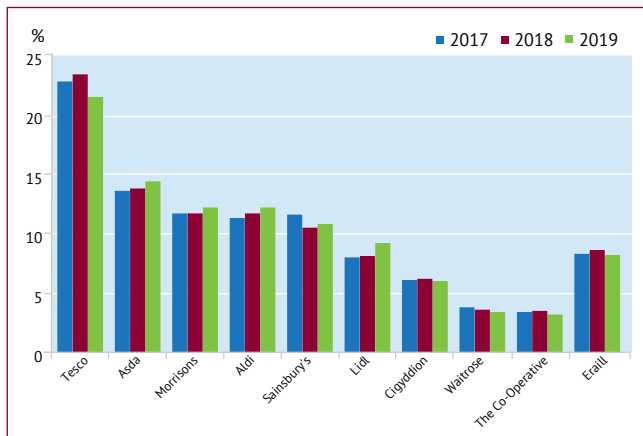
Trwybwn blynyddol:	Lladd-dai (nifer)		Trwybynnau (000 pen)	
	2018	2019	2018	2019
0-1,000	9	8	2.2	1.9
1,001-5,000	4	4	7.1	6.2
5,001 a throsodd	3	3	107.8	117.5
Cyfanswm	16	15	117.1	125.6

* Ffigyrau o adroddiadau Ardoll Cig Coch Cymru

Ffynhonnell: HCC

Adran 2 – Gwartheg

Ffigur 2.5 Cyfran fanwerth gwerthiannau cig eidion ym Mhrydain 2017-2019

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Tabl 2.8 Newidiadau i bryniadau, gwariant a phris cyfartalog cig eidion yng Nghymru a Phrydain, 2018/19

	Cig eidion pryniadau (tunnell)	Cig eidion pryniadau (% newid)	Cig eidion gwariant (£ miliwn)	Cig eidion gwariant (% newid)	Cig eidion pris cyfartalog (£/kg)	Cig eidion pris cyfartalog (% newid)
Cymru	14,744	7.2	109.9	3.9	7.5	-3.1
Prydain	278,958	-0.9	2,156.5	-2.2	7.7	-1.3

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Adran 2 – Gwartheg

Tabl 2.9 Cyfaint a gwerth mewnf Orion cig eidion i'r DU

	Ffres/wedi rhewi		Offal	
	(000 tunnell)	(£ miliwn)	(000 tunnell)	(£ miliwn)
2012	236.3	867.4	26.7	17.6
2013	241.3	953.1	24.5	14.1
2014	254.8	981.9	19.3	14.8
2015	269.7	1,032.6	16.8	16.8
2016	263.6	1,016.1	13.2	19.0
2017	274.7	1,073.9	9.1	15.7
2018	290.0	1,168.4	18.9	21.7
2019	251.0	992.0	20.2	17.9

Nodyn: Cyfaint yw pwysau'r cynnyrch wedi'i gludo.

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Tabl 2.10 Cyfaint a gwerth allforion cig eidion o'r DU

	Ffres/wedi rhewi		Offal	
	(000 tunnell)	(£ miliwn)	(000 tunnell)	(£ miliwn)
2012	119.8	388.9	32.2	33.3
2013	105.3	372.9	33.1	41.0
2014	112.3	374.9	44.2	62.8
2015	100.5	342.2	47.7	60.8
2016	110.4	369.3	42.2	52.8
2017	105.6	405.1	40.1	56.5
2018	110.5	435.1	38.4	59.3
2019	135.8	464.2	48.6	70.8

Nodyn: Cyfaint yw pwysau'r cynnyrch wedi'i gludo.

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Adran 2 – Gwartheg

Tabl 2.11 Mewnforion cig eidion i'r DU

		2017	2018	2019
		(000 tonnell, pwysau'r cynnyrch)		
Cyfanswm cig eidion a llo		274.7	290.0	251.0
Sy'n cynnwys:	Gweriniaeth Iwerddon	194.0	210.5	192.1
	Yr Iseldiroedd	20.7	19.3	17.0
	Gwlad Pwyl	19.6	17.2	15.3
	Yr Almaen	10.3	8.9	5.0
	Brasil	1.8	3.8	3.0
	Yr Eidal	3.4	4.5	2.7
	Uruguay	2.1	2.9	2.6
	Gwlad Belg	2.5	3.0	2.6
	Namibia	2.0	1.6	2.1
	Sbaen	3.2	2.3	2.1
Cyfran yn ôl math:				
	Wedi'i rewi	79.1	94.6	77.2
	Ffres/wedi'i oeri	195.6	195.4	173.8

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Adran 2 – Gwartheg

Tabl 2.12 Allforion cig eidion o'r DU

		2017	2018	2019
		(000 tonnelli, pwysau'r cynnyrch)		
Cyfanswm cig eidion a llo		105.6	110.5	135.8
Sy'n cynnwys:	Gweriniaeth Iwerddon	34.2	36.4	40.6
	Yr Iseldiroedd	24.0	27.7	34.9
	Ffrainc	8.2	9.2	11.6
	Hong Kong	7.1	7.2	11.0
	Yr Eidal	5.1	5.4	6.2
	Gwlad Belg	3.7	3.8	3.6

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Tabl 2.13 Masnach fisol cig eidion y DU, 2019

	Mewnforion cig eidion i'r DU	Allforion cig eidion o'r DU
	(000 tonnelli, pwysau'r cynnyrch)	
Ionawr	22.5	9.5
Chwefror	21.5	9.5
Mawrth	23.7	12.4
Ebrill	21.2	9.9
Mai	19.2	10.0
Mehefin	20.0	10.8
Gorffennaf	20.0	10.7
Awst	17.6	12.3
Medi	18.5	13.5
Hydref	22.9	14.1
Tachwedd	20.2	12.9
Rhagfyr	23.7	10.1

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Adran 2 – Gwartheg

Tabl 2.14 Prisiau carcass gwartheg, Cymru a Lloegr*

	Bustych R4L	Teirw ifainc R4L	Heffrod R4L	Buchod -O4L
	(ceiniog y cilogram, pwysau marw)			
2017	369.8	348.5	368.1	262.0
2018	372.7	352.5	371.2	263.2
2019	344.8	325.3	343.5	241.7
2019 yn ôl y mis:				
Ionawr	362.0	332.1	359.5	230.4
Chwefror	358.5	328.2	356.0	237.4
Mawrth	347.9	324.6	345.8	244.0
Ebrill	350.2	336.5	349.9	257.3
Mai	355.0	341.8	355.3	262.4
Mehefin	344.6	329.6	345.4	251.6
Gorffennaf	336.4	317.5	336.5	251.7
Awst	334.4	311.3	334.4	247.3
Medi	332.5	309.7	331.5	245.3
Hydref	332.4	310.7	330.0	231.4
Tachwedd	336.0	315.3	333.1	223.4
Rhagfyr	337.9	314.8	336.4	226.1

* Y prisiau wedi'u casglu o sampl o ladd-dai yn lladd dros 20,000 o wartheg yn flynyddol.
Ffynhonnell: AHDB

Adran 2 – Gwartheg

Tabl 2.15 Prisiau pwysau byw gwartheg yng Nghymru a Lloegr*

	Bustych	Teirw ifainc	Heffrod	Buchod difa
	(ceiniog y cilogram, pwysau byw)			
2017	189.8	183.3	202.0	113.4
2018	190.2	184.3	203.1	112.7
2019	178.5	171.2	193.0	105.0
2019 yn ôl y mis:				
Ionawr	185.9	177.5	199.2	100.4
Chwefror	182.2	175.0	196.0	104.7
Mawrth	180.3	173.2	194.0	109.5
Ebrill	182.7	176.7	196.8	116.6
Mai	180.0	172.1	193.8	116.6
Mehefin	177.4	169.0	191.1	107.8
Gorffennaf	177.2	167.6	192.7	111.1
Awst	173.0	170.3	191.3	105.7
Medi	171.8	168.4	187.4	103.1
Hydref	166.6	163.2	183.6	93.3
Tachwedd	177.7	168.9	192.6	95.9
Rhagfyr	188.1	176.2	198.5	104.1

* Prisiau wedi'u casglu o farchnadoedd da byw yng Nghymru a Lloegr.

Ffynhonnell: AHDB, LAA

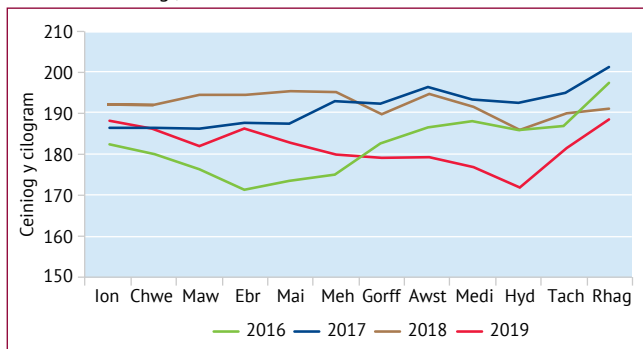
Tabl 2.16 Prisiau lloi magu yng Nghymru a Lloegr

(£ y pen)	Friesian/ Holstein	Henffordd X		Cyfandirol X	
	Teirw	Teirw	Heffrod	Teirw	Heffrod
2017	44.8	173.1	129.3	236.9	195.7
2018	39.0	140.5	95.3	207.8	158.1
2019	30.1	108.7	68.8	172.4	125.5

Ffynhonnell: AHDB, LAA

Adran 2 – Gwartheg

Ffigur 2.6 Natur dymhorol prisiau pwysau byw gwartheg dethol, Cymru a Lloegr, 2016-2019

Ffynhonnell: AHDB, LAA

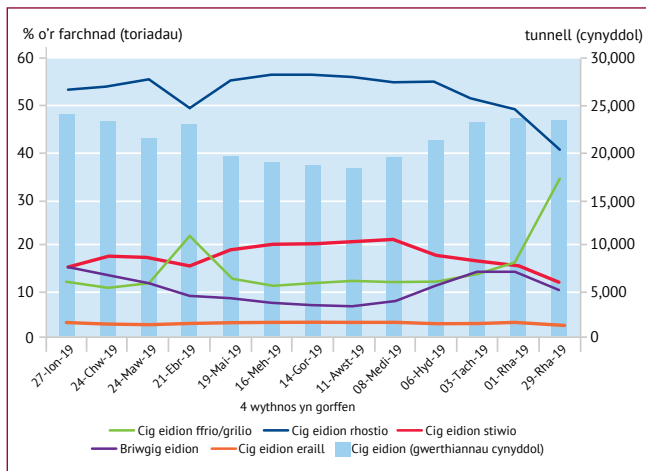
Tabl 2.17 Prisiau gwartheg stôr yng Nghymru a Lloegr

(£ y pen)	Blwyddiaid		18 mis		2 flwydd	
	Bustych	Heffrod	Bustych	Heffrod	Bustych	Heffrod
Friesian/Holstein X						
2017	403.7	381.0	572.9	499.5	704.2	639.1
2018	380.0	341.6	555.9	482.0	697.1	602.8
2019	356.8	332.5	533.9	449.2	663.7	593.0
Henffordd X						
2017	668.5	522.8	792.3	648.5	919.1	779.7
2018	635.2	479.8	746.5	603.9	894.2	741.0
2019	585.2	435.9	708.4	568.8	849.2	698.5
Cyfandirol X						
2017	885.3	769.7	975.3	866.5	1059.2	950.0
2018	862.1	746.2	929.9	824.0	1031.0	921.6
2019	812.7	699.9	883.0	784.3	969.1	869.6

Ffynhonnell: AHDB, LAA

Adran 2 – Gwartheg

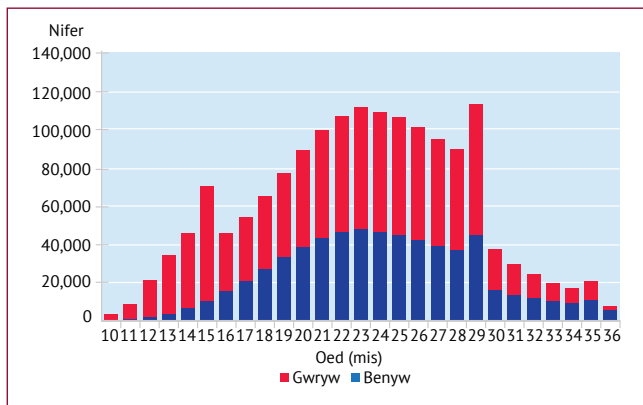
Ffigur 2.7 Gwerthiant tymhorol manwerth cig eidion ym Mhrydain yn ôl toriad 2019

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

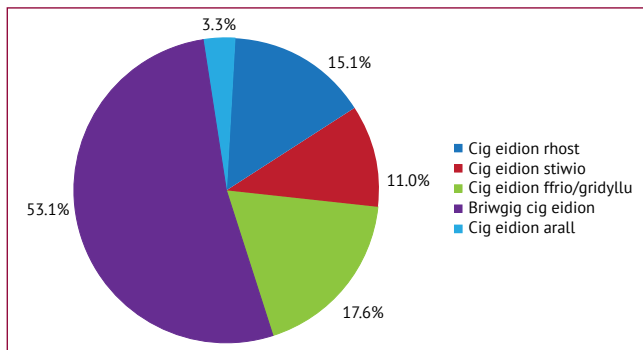
Adran 2 – Gwartheg

Ffigur 2.8 Proffil oedran gwartheg dethol gwryw a benyw yn lladd-dai Prydain, 2019

Ffynhonnell: System Olrhain Gwartheg

Ffigur 2.9 Toriadau cig eidion a werthwyd ym Mhrydain yn ôl cyfaint, 2019

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

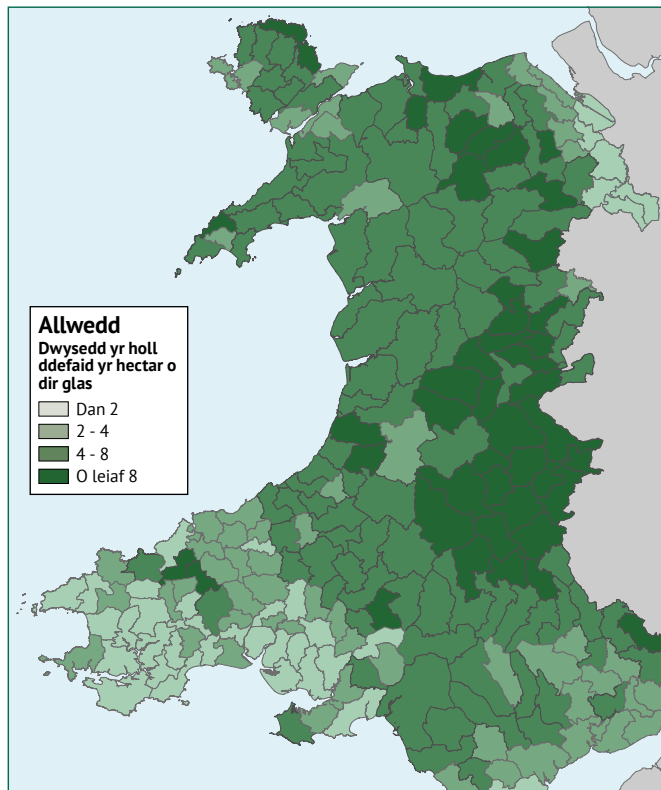
Adran 2 – Gwartheg

Tabl 2.18 Mantolen cig eidion a llo y DU*

	2017	2018	2019
	(000 tonnelli)		
Cynhyrchiad	904.7	898.4	914.5
Mewnforion	440.8	453.7	384.0
Allforion	139.9	147.1	174.3
Cyfanswm y defnydd	1,205.7	1,205.0	1,124.2
Hunangynhaliaeth (%)	75.0	74.6	81.3

* Darpariaeth lawn o gig ar gael ar gyfer ei fwyta. Mae pob pwysau yn cyfateb i bwysau carcass.
Ffynhonnell: AHDB, Defra, IHS Maritime & Trade – Global Trade Atlas®/HMRC, ONS.

Ffigur 3.1 Dwysedd defaid ac ŵyn yng Nghymru, Mehefin 2018

Ffynhonnell: Gwasanaethau Gwybodaeth Ddaearyddol, Aberystwyth, CynCC © Hawlfraint y Goron

Adran 3 – Defaid

Tabl 3.1 Nifer y defaid yng Nghymru yn ôl categori

(000 pen)	Mehefin 2017	Mehefin 2018	Mehefin 2019
Mamogïaid bridio	4,652	4,432	4,424
Defaid eraill, dros flwydd	78	90	89
Ŵyn dan flwydd	4,890	4,585	4,640
Cyfanswm defaid ac ŵyn	10,037	9,531	9,534

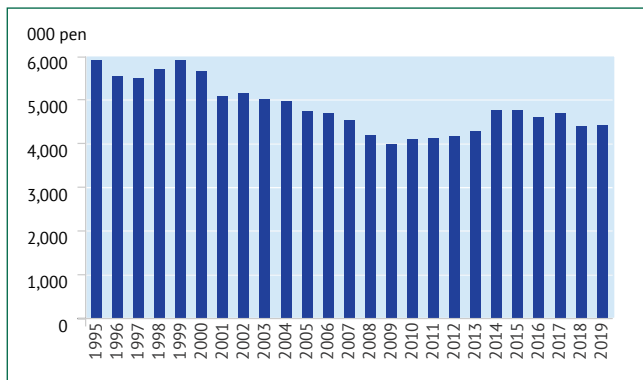
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Tabl 3.2 Newidiadau yn nifer y daliadau yng Nghymru â defaid

	Mehefin 2009	Mehefin 2019
Nifer y daliadau â defaid ac ŵyn	14,827	14,135
Maint cyfartalog y ddiadell (pennau)	556	674

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Ffigur 3.2 Newidiadau yn nifer y mamogïaid magu yng Nghymru

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Tabl 3.3 Costau cynhyrchu cig oen yng Nghymru, 2018/19*

	Pob fferm (cyfartaledd)	Traean isaf (costau uchel)	Traean uchaf (costau isel)
	(ceiniog y kg pwysau byw)		
Bwyd a phorthiant	73	90	59
Milfeddygol a meddyginiaethau	13	14	11
Arall	21	24	18
Cyfanswm costau amrywiol	107	127	88
Adnewyddu diadell	23	26	18
Llafur	6	8	3
Ynni a pheiriannau	46	54	34
Adeiladau	41	53	28
Rhent	8	11	7
Cyfanswm costau sefydlog	100	127	72
Cyfanswm costau	230	280	179

* Data yn cyfeirio at y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben Mawrth 2019. Yn seiliedig ar 122 o ffermydd. Ffermydd yn drefnedig wrth elw/kg. Mae cyfanswm y costau'n cynnwys costau amrywiol, sefydlog ac anifeiliaid cyfnewid i'r ddiadell.

Ffynhonnell: FBS Cymru

Adran 3 – Defaid

Tabl 3.4 Trwybwn defaid yn lladd-dai Cymru

	Lladd (000 pen)	Cynnyrch (000 tunnell)
2017	3,369.5	62.9
2018	3,282.7	60.8
2019	3,303.2	63.4
2019 yn ôl y mis:		
Ionawr	270.6	5.1
Chwefror	225.6	4.6
Mawrth	233.0	4.7
Ebrill	227.3	4.6
Mai	199.1	4.0
Mehefin	193.3	3.8
Gorffennaf	286.2	5.4
Awst	322.2	6.0
Medi	342.3	6.4
Hydref	371.9	7.0
Tachwedd	337.0	6.3
Rhagfyr	294.8	5.5

Ffynhonnell: Defra

Tabl 3.5 Yr holl ddefaid a laddwyd yn ôl gwledydd y DU, 2019

Cymru	Lloegr	Yr Alban	Prydain	Gogledd Iwerddon
(000 pen)				
3,303	9,869	1,265	14,438	414

Ffynhonnell: Defra

Adran 3 – Defaid

Tabl 3.6 Dosbarthiad canrannol carcasau ŵyn yng Nghymru yn ôl cydffurfiad a dosbarth braster, 2019

		Dosbarth braster Cynnydd mewn braster							
		→							
Dosbarth cydffurfiad Gwelliant mewn cydffurfiad ↑		1	2	3L	3H	4L	4H	5	Cyfanswm
	E	0.0	1.5	5.1	2.3	0.8	0.1	0.0	9.9
	U	0.1	4.0	14.7	7.9	2.3	0.3	0.1	29.3
	R	0.5	9.8	21.5	12.7	3.8	0.6	0.2	49.2
	O	0.6	4.2	4.6	1.9	0.3	0.0	0.0	11.6
	P	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Cyfanswm	1.2	19.5	45.9	24.8	7.2	1.0	0.3	

Ffynhonnell: AHDB

Tabl 3.7 Nifer a thrwybynnau'r lladd-dai yng Nghymru sy'n lladd defaid*

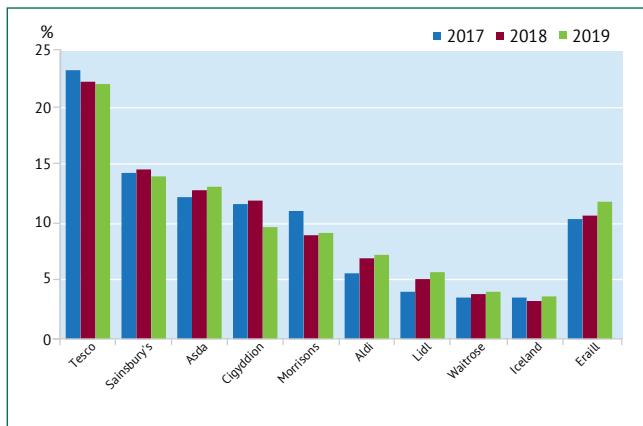
Trwybwn blynyddol:	Lladd-dai (nifer)		Trwybynnau (000 pen)	
	2018	2019	2018	2019
0-5,000	7	6	14.8	10.8
5,001-20,000	7	6	82.8	81.8
20,001-50,000	1	1	28.4	27.6
50,001 a throsodd	4	4	3,170.3	3,157.2
Cyfanswm	19	17	3,296.3	3,277.3

* Ffigyrau o adroddiadau Ardoll Cig Coch Cymru

Ffynhonnell: HCC

Adran 3 – Defaid

Ffigur 3.3 Cyfran fanwerth gwerthiant cig oen ym Mhrydain, 2017-2019

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Tabl 3.8 Newidiadau i bryniadau, gwariant a phris cyfartalog cig oen yng Nghymru a Phrydain, 2018/19

	Cig oen pryniadau (tunnell)	Cig oen pryniadau (% newid)	Cig oen gwariant (£ miliwn)	Cig oen gwariant (% newid)	Cig oen pris cyfartalog (£/kg)	Cig oen pris cyfartalog (% newid)
Cymru	3,246	-0.1	29.7	0.3	9.1	-0.2
Prydain	61,244	-1.7	581.8	0.2	9.5	2.0

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Tabl 3.9 Cyfaint a gwerth mewnfurion cig defaid i'r DU

	Ffres/wedi rhewi		Offal	
	(000 tunnell)	(£ miliwn)	(000 tunnell)	(£ miliwn)
2011	88.3	411.9	10.9	17.5
2012	86.2	368.9	8.8	12.9
2013	98.3	382.9	10.0	13.6
2014	92.5	407.4	9.8	14.1
2015	92.8	392.0	7.7	13.3
2016	89.6	345.1	8.5	16.0
2017	80.0	369.3	7.6	11.0
2018	77.6	373.3	8.8	14.2
2019	62.7	311.6	8.3	15.8

Nodyn: Cyfaint yw pwysau'r cynnyrch wedi'i gludo.

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Tabl 3.10 Cyfaint a gwerth allfurion cig defaid o'r DU

	Ffres/wedi rhewi		Offal	
	(000 tunnell)	(£ miliwn)	(000 tunnell)	(£ miliwn)
2011	96.4	373.9	3.4	3.9
2012	94.7	352.4	3.8	4.7
2013	103.7	383.7	3.0	4.1
2014	102.0	380.0	3.0	4.4
2015	79.4	302.1	4.1	6.4
2016	78.1	327.1	6.5	9.1
2017	89.8	385.1	5.7	9.4
2018	83.2	367.6	5.2	8.9
2019	95.1	399.4	5.8	8.7

Nodyn: Cyfaint yw pwysau'r cynnyrch wedi'i gludo.

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Adran 3 – Defaid

Tabl 3.11 Mewnforion cig defaid i'r DU

		2017	2018	2019
		(000 tonnell, pwysau'r cynnyrch)		
Cyfanswm cig dafad		80.0	77.6	62.7
Sy'n cynnwys:	Seland Newydd	52.0	50.9	39.0
	Gweriniaeth Iwerddon	9.5	7.4	9.3
	Awstralia	11.1	9.7	7.1
	Yr Iseldiroedd	2.6	3.4	2.5
Cyfran yn ôl math:				
	Carcasau	3.0	3.3	2.0
	Toriadau ar yr asgwrn	50.0	48.0	38.2
	Toriadau heb asgwrn	27.0	26.3	22.5
	Wedi rhewi	45.8	46.3	34.8
	Ffres/wedi oeri	34.1	31.3	27.9

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Tabl 3.12 Allforion cig defaid o'r DU

		2017	2018	2019
		(000 tonnell, pwysau'r cynnyrch)		
Cyfanswm cig dafad		89.8	83.2	95.0
Sy'n cynnwys:	Ffrainc	40.8	35.6	37.4
	Yr Almaen	14.1	15.2	19.4
	Gweriniaeth Iwerddon	9.2	9.3	10.9
	Gwlad Belg	7.7	7.7	8.5
	Yr Iseldiroedd	5.3	5.1	6.4
	Yr Eidal	3.7	3.4	4.2
	Hong Kong	3.7	2.7	1.8
Cyfran yn ôl math:				
	Carcasau	56.0	52.5	61.6
	Toriadau ar ac oddi ar yr asgwrn	33.8	30.6	33.4

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Tabl 3.13 Masnach fisol cig defaid y DU, 2019

	Mewnforion cig defaid i'r DU	Allforion cig defaid o'r DU
	(000 tonnell, pwysau'r cynnyrch)	
Ionawr	5.3	6.4
Chwefror	4.5	6.3
Mawrth	8.0	8.7
Ebrill	8.8	8.5
Mai	6.2	7.6
Mehefin	5.3	6.9
Gorffennaf	4.8	6.5
Awst	3.5	8.0
Medi	2.8	9.8
Hydref	3.2	8.8
Tachwedd	4.7	8.5
Rhagfyr	5.5	9.1

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Adran 3 – Defaid

Tabl 3.14 Prisiau pwysau marw defaid ym Mhrydain*

	Prisiau Ansawdd Safonol	
	R3L	Pob gradd
	(ceiniog y cilogram, pwysau marw)	
2017	417.4	415.8
2018	445.1	444.1
2019	415.6	415.8
2019 yn ôl y mis		
Ionawr	432.5	430.6
Chwefror	423.8	421.3
Mawrth	428.4	425.1
Ebrill	469.0	464.9
Mai	473.9	474.7
Mehefin	456.5	455.9
Gorffennaf	411.1	411.2
Awst	393.0	393.4
Medi	378.4	378.0
Hydref	374.4	373.5
Tachwedd	412.5	410.9
Rhagfyr	432.2	430.6

* Prisiau wedi'i casglu o sampl o ladd-dai ym Mhrydain. Mae Dyfnbris Ansawdd Safonol yn cynnwys anifeiliaid sy'n pwyso 12-21.5kg pwysau marw. Prisiau wŷn hen dymor yn cael eu hadrodd nes trydydd dydd Llun mis Mai, ac prisiau tymor newydd ar gyfer gweddill y flwyddyn. *Ffynhonnell: AHDB*

Tabl 3.15 Prisiau pwysau byw defaid yng Nghymru*

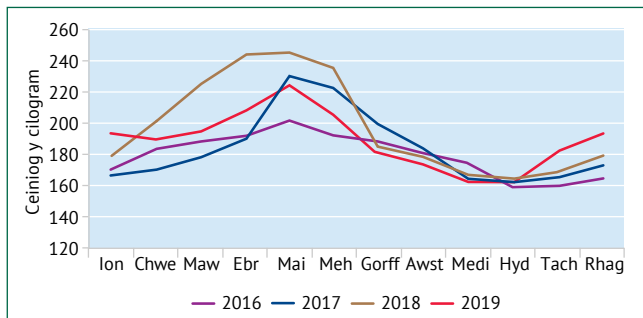
	Prisiau Ansawdd Safonol (ceiniog y cilogram, pwysau byw)	Mamogiaid (£ y pen)
2017	184.8	50.3
2018	193.0	51.8
2019	187.5	54.4
2019 yn ôl y mis		
Ionawr	193.9	48.8
Chwefror	189.3	49.1
Mawrth	196.3	60.7
Ebrill	208.9	63.7
Mai	225.8	65.6
Mehefin	206.5	59.4
Gorffennaf	181.6	53.4
Awst	175.9	46.6
Medi	162.6	47.1
Hydref	163.1	46.5
Tachwedd	182.5	53.0
Rhagfyr	194.8	62.6

* Prisiau wedi'u casglu o farchnadoedd da byw yng Nghymru. Mae Dyfynbris Ansawdd Safonol yn cynnwys anifeiliaid yn pwyso 25.5-45.5kg pb. Mae prisiau cyfunol wyn yn cael eu hadrodd nes trydydd dydd Llun mis Mai. Adroddwyd prisiau tymor newydd ar gyfer gweddill y flwyddyn.

Ffynhonnell: AHDB, LAA

Adran 3 – Defaid

Ffigur 3.4 Natur dymhorol prisiau pwysau byw wŷn, Cymru, 2016-2019

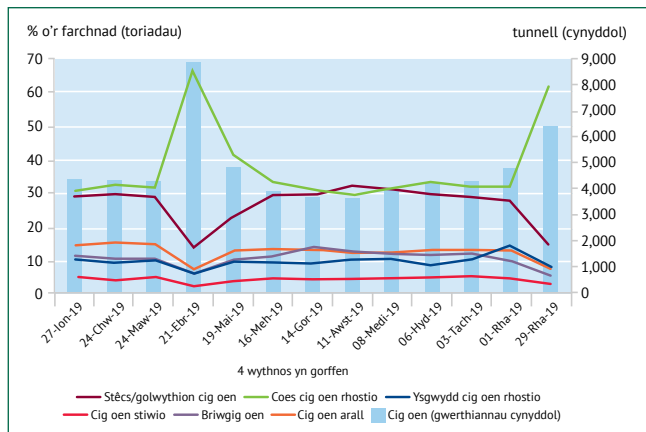
Ffynhonnell: AHDB, LAA

Tabl 3.16 Prisiau defaid stôr yng Nghymru a Lloegr

(£ y pen)	Ŵyn hen dymor	Ŵyn tymor newydd
2017	54.2	53.4
2018	63.1	54.7
2019	62.9	56.4

Ffynhonnell: AHDB, LAA

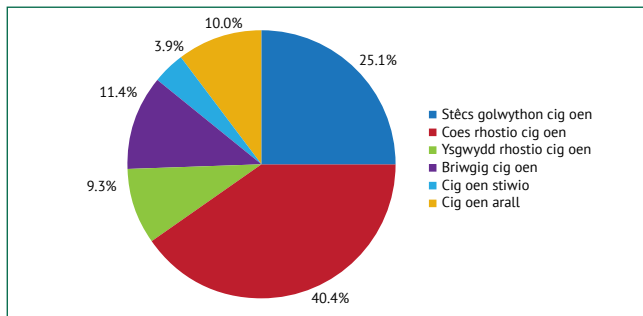
Ffigur 3.5 Gwerthiant tymhorol manwerth cig oen ym Mhrydain yn ôl toriad 2019

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Adran 3 – Defaid

Ffigur 3.6 Toriadau cig oen a werthwyd ym Mhrydain yn ôl cyfaint, 2019

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Ffigur 3.7 Canran yr ŵyn yn diwallu rhagofynion targed yn ôl amrediad pwysau yng Nghymru, 2019

Ŵyn hen dymor			Ŵyn tymor newydd	
11.6	1.7	<12kg	14.9	4.0
86.6			81.0	
35.9	7.2	12-15.9kg	39.9	13.3
56.9			46.7	
57.4	24.6	16-19.9kg	67.6	23.6
18.0			8.7	
50.6	45.0	20+kg	56.4	41.9
4.4			1.6	
Cyffredinol				
57.3		31.1		
11.6				

- Sector targed** – Cydffurfiad E, U, neu R. Braster 1, 2 neu 3L
- Gormod o fraster** – 3H neu'n frasach, ond â chyddfurfiad digonol
- Cyddfurfiad gwael** – Cydffurfiad O neu waeth

Ffynhonnell: AHDB

Tabl 3.17 Mantolen cig defaid y DU*

	2017	2018	2019
	(000 tunnell)		
Cynhyrchiad	299.3	289.0	307.5
Mewnforion	94.6	92.1	76.0
Allforion	94.2	87.3	98.6
Cyfanswm y defnydd	299.8	293.7	284.8
Hunangynhaliaeth (%)	99.9	98.4	108.0

* Darpariaeth lawn o gig ar gael ar gyfer ei fwyta. Mae pob pwysau yn cyfateb i bwysau carcass. Ffynhonnell: AHDB, Defra, IHS Maritime & Trade – Global Trade Atlas®/HMRC, ONS.

Adran 4 – Moch

Tabl 4.1 Nifer y moch yng Nghymru yn ôl categori

(000 pen)	2017	2018	2019
Moch bridio	3.5	3.4	3.3
Moch pesgi	21.0	19.8	21.1
Cyfanswm moch	24.5	23.2	24.4

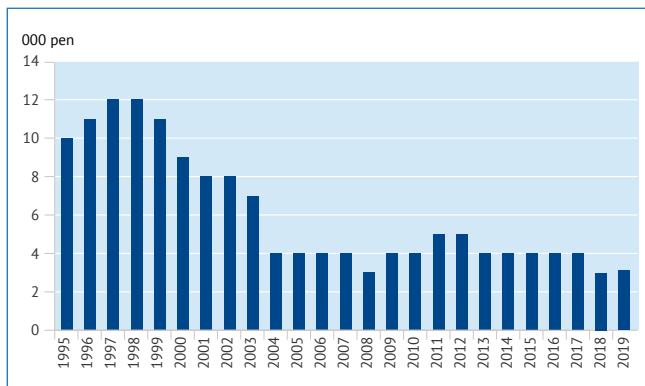
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Tabl 4.2 Newidiadau yn nifer y daliadau yng Nghymru â moch

	Mehefin 2009	Mehefin 2019
Number of pig holdings	860	1,335
Cyfartaledd maint y genfaint (y pen)	26	18

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Ffigwr 4.1 Newidiadau yn nifer y moch bridio yng Nghymru

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru

Tabl 4.3 Trwybwn moch yn lladd-dai Cymru

	Lladd (000 pen)	Cynnyrch (000 tunnell)
2017	29.2	2.4
2018	28.5	2.3
2019	28.4	2.4
2019 yn ôl y mis:		
Ionawr	1.8	0.2
Chwefror	1.9	0.2
Mawrth	2.3	0.2
Ebrill	2.3	0.2
Mai	2.1	0.2
Mehefin	2.4	0.2
Gorffennaf	2.4	0.2
Awst	2.6	0.2
Medi	2.4	0.2
Hydref	2.6	0.2
Tachwedd	2.7	0.2
Rhagfyr	3.0	0.2

Ffynhonnell: Defra

Tabl 4.4 Yr holl foch a laddwyd yn ôl gwledydd y DU, 2019

Cymru	Lloegr	Yr Alban	Prydain	Gogledd Iwerddon
(000 pen)				
28	8,929	357	9,314	1,820

Ffynhonnell: Defra

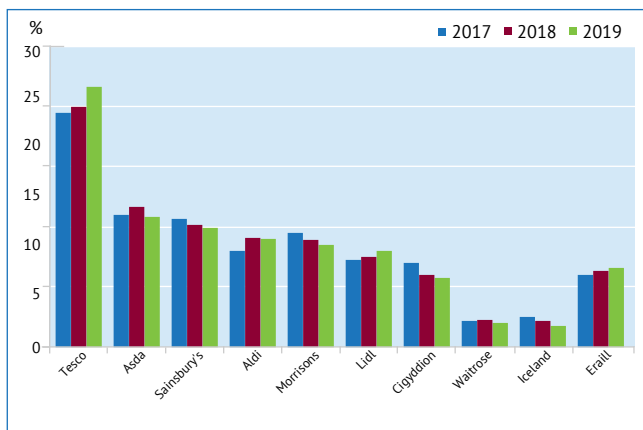
Adran 4 – Moch

Tabl 4.5 Nifer a thrwybynnau'r lladd-dai yng Nghymru sy'n lladd moch*

Trwybwn blynyddol:	Lladd-dai (nifer)		Trwybynnau (000 pen)	
	2018	2019	2018	2019
0-1,000	5	6	1.5	2.8
1,001 a throsodd	7	5	27.5	25.6
Cyfanswm	12	11	29.0	28.4

*Ffigyrau o adroddiadau Ardoll Cig Coch Cymru
Ffynhonnell: HCC

Ffigur 4.2 Cyfran fanwerth gwerthiannau porc ym Mhrydain, 2017-2019

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Tabl 4.6 Newidiadau i bryniadau, gwariant a phris cyfartalog porc yng Nghymru a Phrydain, 2018/19

	Porc pryniadau (tunnell)	Porc pryniadau (% newid)	Porc gwariant (£ miliwn)	Porc gwariant (% newid)	Porc pris cyfartalog (£/kg)	Porc pris cyfartalog (% newid)
Cymru	8,719	-4.7	41.5	-1.5	4.8	3.3
Prydain	156,871	-2.0	730.0	-2.7	4.7	-0.7

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Tabl 4.7 Cyfaint a gwerth mewnfurion cig moch i'r DU

	Ffres/wedi'i rhewi		Wedi'i brosesu*		Offal	
	(000 tunnell)	(£ miliwn)	(000 tunnell)	(£ miliwn)	(000 tunnell)	(£ miliwn)
2011	372.8	723.8	500.7	1,350.0	12.5	9.3
2012	349.2	690.2	506.6	1,397.9	15.8	13.0
2013	351.8	739.8	490.2	1,454.4	14.6	13.7
2014	358.1	699.4	504.4	1,443.8	11.0	11.2
2015	371.8	613.4	514.0	1,343.2	12.4	11.3
2016	439.9	778.2	515.1	1,444.0	16.0	14.3
2017	467.0	943.9	512.6	na	18.1	17.8
2018	457.8	854.4	511.3	na	15.5	15.6
2019	447.9	951.1	451.6	na	17.1	18.4

* Yn cynnwys bacwn, selsig, ham a chig mochyn mewn tun.

Nodyn: Cyfaint yw pwysau'r cynnyrch wedi'i gludo.

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Adran 4 – Moch

Tabl 4.8 Cyfaint a gwerth allforion cig moch o'r DU

	Ffres/wedi'i rhewi		Wedi'i brosesu*		Offal	
	(000 tunnell)	(£ miliwn)	(000 tunnell)	(£ miliwn)	(000 tunnell)	(£ miliwn)
2011	144.4	171.3	50.4	100.7	34.9	25.0
2012	154.3	189.3	37.5	87.1	48.5	30.2
2013	180.7	218.1	36.4	85.3	41.6	26.1
2014	181.7	209.2	38.3	90.8	45.1	35.0
2015	187.1	197.4	38.3	85.3	58.9	38.5
2016	206.1	252.3	35.4	82.0	77.0	64.4
2017	216.0	293.6	37.2	na	81.5	79.7
2018	217.8	291.8	40.3	na	88.4	79.1
2019	244.5	391.8	39.7	na	94.2	93.0

* Yn cynnwys bacwn, selsig, ham a chig mochyn mewn tun.

Nodyn: Cyfaint yw pwysau'r cynnyrch wedi'i gludo.

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Tabl 4.9 Mewnforion cig moch i'r DU

		2017	2018	2019
		(000 tunnell, pwysau'r cynnyrch)		
Cyfanswm porc		467.0	457.8	447.9
Sy'n cynnwys:	Denmarc	163.6	152.5	133.9
	Yr Almaen	88.5	95.3	97.7
	Gweriniaeth Iwerddon	40.3	43.6	46
	Yr Iseldiroedd	55.4	47.3	45.4
	Sbaen	40.9	38.9	38.9
	Gwlad Belg	32.2	35.7	33.4
	Bacwn a ham	220.1	215.0	193.2
Sy'n cynnwys:	Yr Iseldiroedd	103.2	102.4	92.9
	Denmarc	58.2	55.2	53.0

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Tabl 4.10 Allforion cig moch o'r DU

		2017	2018	2019
		(000 tonnes, product weight)		
Cyfanswm porc		216.0	217.8	244.5
Sy'n cynnwys:	Tsieina	40.4	40.7	81.4
	Gweriniaeth Iwerddon	31.1	34.1	34.1
	Yr Almaen	32.7	33.6	34.1
	Yr Iseldiroedd	16.4	17.5	27.7
	Denmarc	30.0	25.0	12.4
	Yr Unol Daleithiau	7.7	11.0	9.8
Bacwn a ham		19.3	21.4	19.1
Sy'n cynnwys:	Gweriniaeth Iwerddon	14.0	16.1	12.6

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Tabl 4.11 Masnach fisol cig moch y DU, 2019

	Mewnforion porc i'r DU	Allforion cig moch o'r DU
	(000 tunnell, pwysau'r cynnyrch)	
Ionawr	40.1	18.6
Chwefror	38.0	16.6
Mawrth	43.6	20.6
Ebrill	39.1	20.2
Mai	33.4	22.5
Mehefin	32.6	18.4
Gorffennaf	33.9	19.1
Awst	33.9	21.4
Medi	40.4	21.5
Hydref	40.6	25.2
Tachwedd	35.9	22.9
Rhagfyr	36.4	17.6

Ffynhonnell: Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi

Adran 4 – Moch

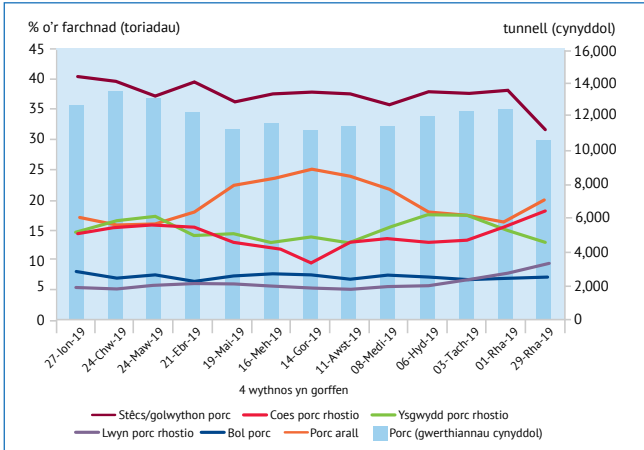
Tabl 4.12 Prisiau pwysau marw moch ym Mhrydain

	SPP (Manyleb yr UE)	APP (Manyleb yr UE)
	(ceiniog y cilogram, pwysau marw)	
2017	156.7	160.1
2018	146.8	150.0
2019	148.4	151.9
2019 yn ôl y mis:		
Ionawr	139.0	144.4
Chwefror	137.5	143.0
Mawrth	137.8	142.9
Ebrill	139.2	143.8
Mai	144.8	148.1
Mehefin	149.4	152.0
Gorffennaf	152.4	155.0
Awst	153.1	155.6
Medi	153.5	155.8
Hydref	156.5	158.5
Tachwedd	158.6	160.6
Rhagfyr	161.9	163.4

Mae manyleb yr UE yn eithrio gwêr arenau, arenau a llengig; mae manyleb y DU yn cynnwys y rhain.

Ffynhonnell: AHDB

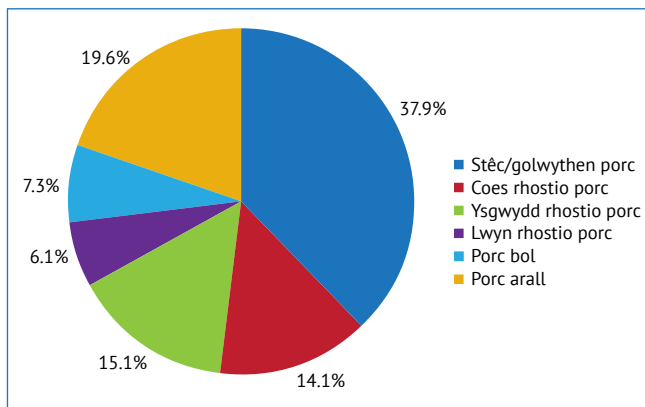
Ffigur 4.3 Gwerthiant tymhorol manwerth cig mochyn ym Mhrydain yn ôl toriad 2019

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Adran 4 – Moch

Ffigur 4.4 Toriadau cig mochyn a werthwyd ym Mhrydain yn ôl cyfaint, 2019

Ffynhonnell: Kantar Worldpanel

Tabl 4.13 Mantolen cig moch y DU*

	2017	2018	2019
	(000 tonnelli)		
Cynhyrchiad	902.8	926.6	953.6
Mewnforian	1,082.7	1,057.1	943.0
Allforion	263.5	266.5	291.3
Cyfanswm y defnydd	1,722.0	1,717.2	1,605.3
Hunangynhaliath (%)	52.4	54.0	59.4

* Darpariaeth lawn o gig ar gael ar gyfer ei fwyta. Mae pob pwysau yn cyfateb i bwysau carcas.
Ffynhonnell: AHDB, Defra, IHS Maritime & Trade – Global Trade Atlas®/HMRC, Statistics Germany, Agentia Tributaria, CSO Ireland, ONS.

Hybu Cig Cymru Meat Promotion Wales

Hybu Cig Cymru
Tŷ Rheidol
Parc Merlin,
Aberystwyth, Ceredigion SY23 3FF

Ebost: info@hccmpw.org.uk

© Hybu Cig Cymru 2020